

ÚJ VÁMPÍRTÖRTÉNETEK

A *Pandora* után itt a következő *Új vámpírtörténet*. Akárcsak az előbbi regény, a *Vittorio, a vámpír* is egyetlen vérivó életének bemutatására összpontosít Anne Rice fiktív világegyetemében. A főszereplőnek azonban ezúttal igen kevés köze van a *Vámpírkrónikák* hőseihez. Vámpír ő is, ugyanazt a világot járja, mint Lestat, Louis és társaik, de más utakon. Történetének megismeréséhez emiatt nem elengedhetetlen a korábban megjelent vámpírregények elolvasása. Vittorio azonban ismeri ezeket az írásokat, és ha ő úgy gondolta, hogy elolvassa őket, akkor talán Te is megteszed, Kedves Olvasó. Arra az esetre, ha netán kedved kerekedne ehhez (no meg a teljesség igénye miatt is), alább felsorolom az Anne Rice vámpírajairól kiadott köteteket a javasolt olvasási sorrendben, feltüntetve azt is, hogy magyarul eddig melyek jelentek meg.

Interview with the Vampire – Interjú a vámpírral

[Vámpírkrónikák 1.]

The Vampire Lestat – Lestat, a vámpír [Vámpírkrónikák 2.]

The Queen of the Damned – A kárhozottak királynője

[Vámpírkrónikák 3.]

The Tale of the Body Thief [Vámpírkrónikák 4.]

Memnoch the Devil [Vámpírkrónikák 5.]

Pandora – Pandora [Új vámpírtörténetek]

The Vampire Armand [Vámpírkrónikák 6.]

Vittorio the Vampire [Új vámpírtörténetek]

Merrick [Vámpírkrónikák 7.]
Blood and Gold [Vámpírkrónikák 8.]
Blackwood Farm [Vámpírkrónikák 9.]
Blood Canticle [Vámpírkrónikák 10.]

Jó szórakozást!

Dr. Torkos Attila

Szeged, 2003. június 7.

1.

KI VAGYOK, MIÉRT ÍROK, MIRŐL FOGOK ÍRNI

Kisfiú koromban volt egy szörnyű álmom. Azt álmodtam, hogy öcsém és húgom levágott fejét tartom a karomban. Még éltek, pilláik repdestek, arcuk piroslott, csak a szájuk volt néma, akárcsak az enyém az iszonyattól.

Az álom valóra vált.

De azért ne sirassák se őket, se engem. Őket félezer év tette névtelen sírba.

Én pedig vámpír vagyok.

A nevem Vittorio, és ezt most annak a romba dőlt fellegvárnak a legmagasabb tornyában írom, ahol születtem, Toszkána északi részében, e minden földek leggyönyörűbbikén, Itália szívében.

Minden szempontból jeles és hatalmas vámpír vagyok, mert ötszáz éve születtem, Cosimo de' Medici nagyszerű korában, és erőmet még az angyalok is bizonyítanák, ha rá tudnák bírni őket, hogy szóba álljanak önökkel, ám ebben a dologban jobb lesz óvatosnak lenniük.

Ezzel együtt semmi közöm az „Egyesült Bokorhoz”, azokhoz a furcsa, romantikus vámpírokhoz, akik az Újvilág déli részén, New Orleans városában tanyáznak, és eddig is bőkezűen traktálták önöket krónikákkal és mesékkal.

Nem ismerem ezeket a lidérces hősöket, akik azt játsszák, hogy őket csak kitalálták. Nem ismerem azt a búbajos paradicsomot a louisianai posványban. Úgyhogy róluk nem tudhatnak meg semmi újat ebből a könyvből, amely a továbbiakban nem is említi őket.

Ennek ellenére ők sarkalltak, hogy én is írjam meg a kezdetemet – a teremtésem meséjét – és hogy úgy mondjam, vessem oda életem könyvbe foglalt töredékét a széles nagyvilágnak, ahol véletlenszerű vagy tudatos kapcsolatba kerülhet az ő nagy népszerűségnek örvendő köteteikkel.

Vámpírlétem vándorlásban és elemző megfigyelésben telt évszázadaiban sohasem kellett tartanom a fajtámtól, mert semmivel sem keltettem föl a gyanakvásukat.

Ám ez nem a kalandok története lesz.

Már mondtam, hogy a kezdeteket akarom megírni, mert hiszem, hogy olyan látomásokkal szolgálhatok, amelyekkel meglepetést szerezhettek önöknek. Lehet, hogy ha egyszer befejezem és kiadom a kezemből ezt a könyvet, talán magam is megpróbálok egy hullám lenni abban a grandiózus *romanfleuve*-ben¹, amelyet más vámpírok kezdtek el San Franciscóban vagy New Orleansban. Egyelőre nem tudom, és nem is érdekel.

E békés éjszakákon a folyondárba fulladt falak között, boldog gyermekkorom várkastélyának romjai között, a tüskés vadszeder, a tölgy és a gesztenyefa fojtogatóan sűrű, illatos gyűrűjében kedvem támad megörökíteni, ami velem történt, mert úgy érzem, sorsom igen kevésbé hasonlít más vámpírokéhoz.

Nem mindig lappangok ebben a várban.

Ellenkezőleg, időm legnagyobb részét Firenzében töltöm, abban a városban, amely számomra a városok királynője; sze-

¹ Regényfolyam (fr.)

retem, amióta gyerekszemem először látta meg azokban az években, amikor az Idősb Cosimo saját kezűleg irányította a hatalmas Medici-bankot, noha ő volt Európa leggazdagabb embere.

Cosimo házában lakott Donatello, a nagy szobrász, aki márványból és bronzból alkotott szobrokat, azon kívül rengeteg festő, költő, zenész, és mágiával foglalkozó értekezések szerzői. A lángeszű Brunelleschi, aki kupolával fedte le Firenze legnagyobb templomát, akkoriban egy újabb székesegyházat épített Cosimónak, és Michelozzo a San Marco kolostor átalakításával egy időben kezdte el építeni Cosimónak azt a palotát, amelyet később Palazzo Vecchio néven ismer az egész világ. Cosimo megbízottai Európa-szerte kutattak beporosodott és elfelejtett könyvtárakban görög és római klasszikusok után, hogy Cosimo tudósai lefordítsák őket a mi toszkán anyanyelvünkre, amelyet sok-sok évvel azelőtt a vakmerő Dante választott az ő *Isteni színjáték*-ához.

És Cosimo fedele alatt láttam, mint nagy jövő előtt álló, ígéretes halandó fiú – igen, a saját szememmel láttam a trentói zsinat előkelő vendégeit, akik a messzi Bizánctól jöttek idáig, hogy begyógyítsák a keleti és a nyugati egyház szakadását: IV. Jenő pápát, a konstantinápolyi pátriárkát, és magát a Kelet császárárt, VIII. Palaiologosz Jánost személyesen. Láttam, amint e nagy emberek bevonultak a városba iszonyú felhőszakadásban, mindazonáltal fényes dicsőségben, és láttam őket, amint esznek Cosimo asztalánál.

Elég!, mondhatnák önök. Egyetértek. Ez nem a Mediciek története. Annyit engedtessek megjegyeznem, hogy aki szerint ezek a nagy emberek gazfickók voltak, az agyalágyult hülye. Cosimo leszármazottai pártolták Leonardo da Vincit, Michelangelót, és megszámlálhatatlan művészt. Mindezt azért, mert egy bankár, egy uzsorás, ha így jobban tetszik, úgy tartotta dicsőnek és jónak, ha naggyá és gyönyörűvé teszi Firenze városát.

A megfelelő időben majd visszatértek Cosimóhoz néhány szó erejéig, bár be kell vallanom, hogy erről a témáról nehéz röviden írni. Annyit hadd mondjak, hogy Cosimo az élőké.

Én 1450-től hálok egy ágyban a holtakkal.

Mielőtt elmesélném, hogyan kezdődött, szeretném még valamivel kiegészíteni az előszót.

Kérem, ne várjanak régies nyelvezetet, mert hiába keresnének holmi mesterkéltséget, amely dagályos beszédmodorral és nehézkes szókinccsel igyekszik felidézni a várkastélyok korát.

Célratörő természetességgel mesélek, lubickolva a szavakban, mert szeretem őket. Mivel halhatatlan vagyok, négy évszázad angol nyelvét szívtam magamba, Christopher Marlowe és Ben Johnson színdarabjaitól a Sylvester Stallone-filmek nyersen kifejező leleményéig.

Stílusomat tehát rugalmasnak, merésznek, helyenként mebotránkoztatónak fogják találni. De mi mást tehetnék, mint hogy összevonom a leíró erőket, amelyeknek parancsolhatok – egyébként megfigyelték, hogy az angol ma már nem egy országnak a nyelve, hanem egy egész világé, az isten háta mögötti tennessee-i kietlenségtől az eldugott kelta szigeteken át az ausztráliai és új-zélandi hemzsegő városokig?

A reneszánszban születtem, ennél fogva két kézzel merítek minden stíusból, gátlástalanul vegyítem őket, és nem kétlem, hogy valami jó jön ki abból, amit csinálok.

Ami olasz anyanyelvemet illeti, hallják puha zengését a nevemben, amikor kimondják: Vittorio, ígyák be parfümjét a többi névből, amelyekkel a szövegben találkozunk. Olyan édes nyelv, hogy olaszul még a „kő” is három szótagú lesz: *pi-ea-tra*. Nincs még egy nyelv, amely így simogatna. Minden nyelvet azzal az olaszos kiejtéssel beszélek, amelyet ma is hallhatnak a firenzei utcákon.

Mennyei üdvösség a számomra, hogy angol anyanyelvű áldozataim azért engednek hízelgésemmel olyan készségesen, mert szépnek találják olaszos kiejtésem bársonyos csillogását.

De nem vagyok boldog.

Nehogy azt gondolják.

Nem írnék könyvet egy vámpír boldogságáról.

Van eszem, van szívem, és körülöttem lebeg légies másom, minden bizonnyal egy felsőbb hatalom alkotása; és ennek az éteri képmásnak a bonyolult rezgéshullámai béklyózzák törhetetlen bilincsként azt a valamit, amit általában léleknek hívnak. Nekem van ilyen. Nincs az a vér, ami megfojthatná, hogy itt maradjak lélek nélkül, mint egy habzsoló kísértet.

Oké, semmi gáz! Igen, köszönöm! – ahogy ezt mindenki el tudja mondani angolul. Mindjárt kezdünk.

Illetve előbb még idézném Sheridan Le Fanu, az elfelejtett nagyszerű író egyik pompásan megírt kísértethistóriájából azt a passzust, amelyet a rendkívüli szorongás mondat az egyik szereplővel. 1873-ban hunyt el a dublini születésű szerző, de figyeljék csak, mennyire megőrizte üdeségét a stílus, amellyel „A familiáris” című történet szereplője, Barton kapitány mondja el a szörnyűségeket:

Bármint kételkedjek is annak valóságában, amit neveltetésünk folytán látomásnak kell tekintenünk, egy dologról mélyen és iszonyatosan meg vagyok győződve, mégpedig arról, hogy létezik a mienk mögött egy szellemvilág – oly rendszer, amelynek működése könyörületesen rejtve marad előttünk – de amely időnként föltárulhat, és borzalmasan föl is tárul. Bizonyos vagyok benne – tudom –, hogy van Isten – egy *rettenetes* isten, és a bűnt nyomon követi a bűnhődés – megmagyarázhatatlan és irtózatossá utakon – létezik egy szellemi rend –; nagy Isten, miként is bizonyosodtam meg róla! – egy rosszindulatú, könyörtelen és mindenható rend, amelynek üldözésétől a kárhozottak kínjait szenvedtem és szenvedem!

Ehhez mit szólnak?

Engem nagyon megrázott. Nem tudom, képes lennék-e ki mondani Istenünkről, hogy „rettenetes”, vagy rendünkről,

hogy „rosszindulatú”, mégis, hátborzongató igazság csendül ezekben a szavakban, amelyek képzelt dolgokról szólnak, de az élmény forróságával.

Nekem ez annál is fontosabb, mert szörnyű átoktól szenvedek, olyan átoktól, amelyben nem osztozik a többi vámpír. Mellesleg úgy vélem, hogy mindannyiunknak – halandóknak, vámpíroknak, mindenkinek, aki érezni, sírni képes – megvan a magunk átka, amelyről többet tudunk, mint elviselhető, és semmit, egyáltalán semmit sem tehetünk e tudás hatalma és kísértése ellen.

És ezzel folytassuk is. Nézzük, mire mennek a mesémmel.

Nálam most kora este van. Apám várának utolsó, bátor tornya még mindig olyan merészen fúrja magát az édes, csillagos égbe, hogy láthatom az ablakból a holdfényes toszkán hegyeket-völgyeket, sőt, még a csillámló tengert is a carrarai bányákon túl. Érzem zölden virágzó illatát az ember nem járta meredélynek, ahol még mindig várja napfényes mezőkön a lángvörös és fehér toszkán nőszírom, hogy selymes éjszakákon rátaláljak.

Ily kényeztető oltalom közepette írok, várva a pillanatot, amikor a fátyolos telihold végleg elrejtőzik a felhők mögött. Akkor meggyújtom mind a hat gyertyaszálat a nehézkes, durván kalapált ezüst gyertyatartóban, amely apám asztalán állt egykoron, azokban a napokban, mikor ő volt ezeknek a hegyeknek és hegyi falvaknak a hűbérura, ugyanakkor megbízható szövetségese háborúban és békében Firenze híres városának és a város koronázatlan királyának, amikor gazdagok, rettenthetetlenek, kíváncsiak és mesébe illően elégedettek voltunk.

Most mesélek arról, ami eltűnt.

2.

CSEKÉLY HALANDÓ ÉLETEM, FIRENZE SZÉPSÉGE, KISDED UDVARUNK DICSŐSÉGE – EZ TÚNT EL

Sizenhat éves voltam, amikor meghaltam. Jó magasra nőttem, sűrű hajam barnán omlott a vállamra, zöldesbarna pillantásom már-már hímnősen behízelt volt, az orrom, szép, keskeny, az orrlyukaim kicsinyek, a szájam átlagos méretű, se nem buja, se nem rideg. A magam idejében gyönyörű fiúnak számítottam. Ha nem az lettem volna, most nem élnék.

Ez a helyzet a legtöbb vámpírral, mindegy, mit mondanak mások. Szépségünk visz minket a kárhozatba. Vagy hogy szabatosabban fogalmazzak, azok tesznek bennünket halhatatlanná, akik nem tudnak ellenállni csábjaiknak.

Az arcom nem gyermekes, hanem valósággal angyali. A szemöldököm sűrű, sötét és annyira ívelt, hogy a szemem szinte túlságos fényben ragyog. A homlokom aránytalanul magas lenne, ha a rengeteg hajam nem foglalná csigás keretbe. Ehhez az archoz képest az állam szögletes és kemény. Gödör van rajta.

Alakom rendkívül izmos, atlétikus; hatalmas karom, széles mellkasom férfias erőt sugároz, amely összhangban van állkapcsom konok vonalával. Távolabbról férfinak lehet nézni.

Erőtéljes külsőmet annak köszönhetem, hogy életem utolsó éveiben rengeteget gyakoroltam egy kétkezes pallossal, szilajon úztem sólymaimmal a vadat, sokszor gyalog futkosva föl-alá hegyeinkben, holott akkorra négy saját lovam volt, köztük egy olyan fenséges termetű paripa, amely simán elvitt teljes páncélzatban.

A páncélom máig itt van valahol a torony alatt. Sose használtam csatában. Akkoriban egész Itáliát háborúk marcangolták, de a firenzeiek helyett zsoldosok vívtak meg minden háborút.

Apámnak mindössze feltétlen hűséget kellett fogadnia Cosimónak, és nem volt szabad engednie, hogy a német-római császár, a milánói herceg vagy a római pápa csapatai átkeljenek hágóinkon, és betegyék lábukat falvainkba.

Nem estünk útba, de ez sem volt baj. Várunkat vállalkozó szellemű ősök építették háromszáz éve. Családunk a longobárdoktól származott, vagy azoknak a barbároknak a vérét hordozta, akik észak felől törtek be Itáliába. Ki tudja? A római birodalom bukása óta oly sok törzs taposta Itália földjét.

Földünk bővelkedett izgalmas pogány hagyatéokban; a szántóföldből furcsa, ősrégi sírkövek kerültek elő, vagy pici, mulatságos istennőcskék, amelyeket a parasztok még mindig imádtak, ha éppen nem koboztuk el őket. Tornyaink olyan pinceboltokra épültek, amelyeket egyesek szerint még Krisztus születése előtt raktak, és ma már tudom, hogy ez igaz. Ezeket a kriptákat az a nép emelte, amelyet a történelem etruszknak nevez.

Mivel nálunk ómódi feudális szellem uralkodott, amely megvetette a kalmárkodást, viszont vakmerő bátorságot várt el a férfitől, házunk tömve volt kincsekkel, amelyekre a háborúk megszámlálhatatlan sokaságában tettünk szert: ódon arany és ezüst gyertyatartókkal, bizánci intarziákkal ékes, nehéz ládákkal, a szokásos flamand faliszőnyegekkel, csipkével tonnaszám, aranyos-ékköves hímzésű ágyfüggönyökkel, és a legdrágább csecsebecsékkel.

Apám, aki rajongott a Mediciekért, firenzei utazásain összevásárolt mindenféle fényűzési cikket. A fontosabb helyiségekben nem látszott a kő, mert virágos gyapjúszövet takarta; minden folyosón és fülkében olyan hősök páncélruhái zörögtek, akiknek már a nevére sem emlékezett senki.

Mérhetetlenül gazdagok voltunk, mint fél füllel hallottam gyerekkoromban; céloztak olyasmire is, hogy ezt legalább anynyira köszönhetjük a csatában tanúsított vitézségünknek, mint elrejtett pogány kincseknek.

Persze voltak olyan évszázadok, amikor családunk is háborúskodott más hegyi városokkal és sasfészkekkel, amikor vár ostromolt várat, amikor alig épült meg a fal, már le is rombolták földig, és Firenze falain túl gyilkos dühvel estek egymásnak a guelfek és a ghibellinek.

A régi firenzei Comune² hadakat küldött, hogy rombolják le a mienkhez hasonló várakat, és pusztítsanak el minden nagyurat, aki fenyegetést jelenthetett.

Ám azok az idők rég elmúltak.

Minket megmentett az eszünk és az okos döntéseink, valamint az a tény, hogy elvontunk magunknak a zord meredélyen, egy igazi hegytetőn, mert az Alpok ilyen mélyre fúrja magát Toszkána testébe.

A mellettünk emelkedő csúcsokon rommá lettek a várak. Legközelebbi szomszédunk, számos hegyi falu ura, a milánói herceg hűbérese volt.

Ettől függetlenül egyikünk sem zaklatta a másikat holmi politikai kérdések miatt.

Folyamatosan erősített és karban tartott falaink harminc láb magasak és hihetetlenül vastagak voltak, vénebbek a kastélynál és a bástyáknál, olyan vének, hogy azt fel sem foghatja a romantikus képzelet. A falakon belül három falucska népe szor-

² Középkori olasz városállamok elnevezése (ford. mj.)

goskodott a mesés vörösbort termő, jó szőlősökben, a mézelő kasok mellett; bőven termett a szeder, a gabona, és sok minden más, volt rengeteg tyúk és szarvasmarha, azon kívül hatalmas istállók a lovainknak.

Sose tudtam, hányan robotoltak kis birodalmunkban. Volt elég írunkunk, hogy számon tartsák az ilyen dolgokat, és apámnak nagyon ritkán kellett ítélkeznie vitás esetekben, vagy a firenzei bíróságokra járnia.

Nálunk emelkedett a környék fogadalmi temploma, így azok, akik a mélyebben fekvő völgyekben, kevésbé védett kis tanyacsoportokban laktak – és bőven voltak ilyenek – a mi templomunkban tartottak esküvőt, keresztelőt. Várunknak régi lakója volt a dominikánus, aki reggelente misézett nekünk.

Valamikor réges-régen kiirtották hegyünkön az erdőt, hogy ostromló ellenség ne lopakodhasson föl a lejtőn, ám az én időmben már nem volt szükség efféle védekezésre.

Az erdő visszafoglalta a hegyet, enyhet adó mennyezetet borított a vízmosásokra, a régi ösvényekre; csaknem a falakig ért, és ugyanolyan vad volt, mint ma. Tornyainkból tisztán lehetett látni a völgyekben a tucatnyi városkát, a szántóföldek, gyümölcsösök, olajfák, szőlőskertek mintás kendőjének közepén. Valamennyien nekünk adóztak, és háború esetén ugyanúgy futottak volna kapuinkhoz, mint őseik a maguk idején.

Voltak vásárok, falusi multságok, védőszentek ünnepei, hébe-hóba egy kis vajákolás, sőt helyi csodák is estek. Jó föld volt a mienk.

A hozzánk látogató papok mindig sokáig maradtak. Nem volt ritkaság, hogy két-három klerikus is lakott a kastély tornyaiban, vagy az újabb, korszerűbb kőházakban.

Apró koromban Firenzébe vittek, hogy ott tanuljak; pompás palotában laktam, anyám nagybátyjánál, aki meghalt, mielőtt betöltöttem volna a tizenhármát. A házat bezárták, engem hazahoztak két idős nagynéne társaságában, és attól fogva csak nagy néha látogattam be Firenzébe.

Apám továbbra is ugyanaz a senkinek térdet nem hajtó, régimódi nagyúr volt a lelke mélyén, bár ugyanakkor örült, hogy kimaradhat a város hatalmi harcaiból, hogy hatalmas számlái vannak a Medici-bankban, ódivatú udvari életet élhet a birtokán, és maga Cosimo de' Medici fogadja, ha üzleti ügyben Firenzében jár.

Ám a fiát hercegnek, fejedelemnek, lovagnak akarta neveltetni. El kellett sajátítanom minden lovagi készséget és erényt. Tizenhárom évesen talpig páncélosan, teljes sebességgel tudtam robogni harci ménemen, lándzsát szögezve a szalmabábra. Cseppet sem volt nehéz. Ugyanúgy élveztem, mint a vadászatot, az úszkálást a hegyi patakokban, a lóversenyeket a falusi fiúkkal. Simán alkalmazkodtam.

Mégis hasadt lény voltam. Szellememet Firenzében táplálták a latin és a görög nyelv, a filozófia és a teológiai tanárai; részt vettem a fiúk felvonulásaiban, a városi játékokban, gyakran én alakítottam a főszerepet a drámákban, amelyeket saját konfraternitásom mutatott be nagybátyám házában, tudtam, hogyan játszom a fennkölt Izsákot, akit fel akar áldozni az engedelmes Ábrahám, vagy a kedves Gábor arkangyalt, akit a gyanakvó Szent József ott ér Mária mellett.

Időnként nagyon hiányzottak a könyvek, a székesegyházi szentbeszéddek, amelyeket koraérett érdeklődéssel hallgattam, és a bűbájos éjszakák nagybátyám firenzei házában, ahol a látványos tündérajátékok hangjai mellett nyomott el az álom, lelkem csordultig telt a köteleken aláhulló mesealakokkal, a dobok és lantok szilaj muzsikájával, az akrobatikus ügyességű táncosok szökkenéseivel, és az elragadó összhangban égnek szárnyaló hangokkal.

Szép gyermekkorom volt, és a fiúk konfraternitásában, amelyhez tartoztam, találkoztam a firenzei szegényebb gyerekekkel is, a kereskedők fiaival, kolostorban nevelkedő árvákkal, mert akkoriban a földesúr nem zárkozhatott el a néptől.

Úgy rémlik, számtalanszor kiszöktem a házból kiskoromban, ugyanolyan könnyedén, mint később a várból. De jól emlékszem a firenzei multságokra, védőszentek ünnepeire, felvonulásokra, amelyeket egy szigorúan tartott gyerekek okvetlenül látnia kellett! Ide-oda kószáltam a tömegben, bámultam a szentek látványos élőképeit, és ámultam a jámborok szótlanságán, akik olyan lassú léptekkel vitték a gyertyákat, mintha önkívületbe estek volna az áhítattól.

Igen, szép kis mákvirág lehettem. Tudom, hogy az voltam. A konyhán keresztül szökdöstem ki. Megkentem a szolgák markát. Túl sok barátom volt a csibészek és latrok között. Disznóságokba keveredtem, aztán hazafutottam. Labdázunk és verekedtünk a tereken, aztán a papok elkergettek, fenyegetéssel és nádpálcával. Voltam jó és voltam rossz, de sose voltam igazán gonosz.

Amikor tizenhat évesen meghaltam abban a világban, soha többé nem láttam napfényes utcát, se Firenzében, se másutt. Nohát, legalább láttam belőle azt, ami a legjobb, ennyit elmondhatok. Simán el tudom képzelni, milyen volt Szent János ünnepe, amikor minden firenzei boltnak ki kellett tennie a pultra a legdrágább portékáját, és a barátok a legédesebb himnuszokat énekelték, útban a székesegyházba, hogy hálát adjanak Istennek a város gazdagságáért.

Még sokáig mesélhetnék. Nem lehet eleget magasztalni annak a kornak a Firenzéjét, mert kalmárok és iparosok városa volt, mégis ő adott a világnak agyafúrt politikusokat, örült szenteket, átszellemült költőket, pimasz csibészeket, és ő teremtette a legnagyobb művészetet. Azt hiszem, Firenze már akkor tudott sok olyan dolgot, amelyeket Franciaország és Anglia csak később tanult meg, a világ egyes országaiban pedig máig nem tudnak. Igaz, Cosimo volt a világ legbefolyásosabb embere, és a nép, csakis a nép uralkodott a városon.

No de vissza a várhoz. Otthon se hagytam fel az olvasással és a tanulással, szempillantás alatt változtam át lovagból tudós-

sá. Ha volt is árnyéka életemnek, akkor a tudat tette, hogy korom felől mehettem volna igazi egyetemre, és akartam is, de közben új sólymokat is neveltem, magam tanítottam be őket, vadásztam velük, és a vidék ellenállhatatlan volt.

Tizenhat évesen könyvmolynak tartottak a család idősebb tagjai, akik esténként összegyűltek asztalunknál. Többnyire szüleim nagybátyái voltak, még abból a régebbi korból, „amikor nem a bankárok parancsoltak”, akik varázslatos meséket tudtak a keresztes hadjáratokról, amelyekben valamennyien harcoltak fiatalon, látták az akkói véres ütközetet, verekedtek Cipruson és Rodoszon, éltek a tengeren, és egzotikus kikötőkben voltak a kocsmák és a nők rémei.

Anyám eleven, gyönyörű asszony volt, a haja barna, a szeme mélyzöld, és imádta a vidéki életet, mert Firenzét annyira ismerte, amennyit egy zárda falai között láthatott belőle. Úgy vélte, komoly bajom lehet, ha Dantét olvasok és magam is örökösen verset akarok írni.

Életének az volt egyetlen célja, hogy kellemdúsan fogadhasson vendégeket; mindig gondja volt rá, hogy a padlót felhinték levendulával meg édesen illatozó füvekkel, és kellően fűszerezzék a bort; ő vezette a táncot egyik dédnagybátyánkkal, aki igen szépen járta, mert apám hallani sem akart a táncolásról.

Én ezt elég ízetlennek és unalmasnak éreztem Firenze után. Akkor már jobbak a háborús történetek.

Anyámat nagyon fiatalon adhatták férjhez, mert várandós volt még azon az éjszakán is, amikor meghalt. Vele halt a gyermek is. Majd erre is rátérek hamar. Jó, olyan hamar, ahogy tudok. A kapkodás nem az én esetem.

Matteo öcsém négy évvel volt fiatalabb nálam. Kitűnő tanuló volt, noha őt még sehova sem küldték el oktatásra (bár küldték volna!), Bartola húgom pedig alig egy évvel utánam jött a világra; olyan csekély volt a korkülönbség, hogy apám egészen restelkedett miatta.

Nekem Matteo és Bartola jelentette a legkedvesebb és a legérdekesebb társaságot. Miénk volt a vidék minden szabadsága és mulatsága: rohangáltunk az erdőben, szedret szedtünk, hallgattuk a vándorcigányok meséit, mielőtt fülön csípték és kiszupolták őket. Szerettük egymást. Matteo szó szerint bálványozott engem, mert én még apánkba is bele tudtam fojtani a szót. Ő nem látta apánk csöndes erejét, vagy régiesen kifinomult modorát. Azt hiszem, én voltam az igazi tanítója. Bartola meg túlságosan vadóc volt anyánknak, aki sose térhetett magához a megbotránkozásból Bartola hosszú hajának állapota felett, mert az folyton tele volt gallyacskákkal, szirmokkal, levelekkel és földdel az erdei futkosásuktól.

Persze Bartolát azért rákényszerítették a hímzésre, és ismerete a dalokat, verseket és imádságokat is. Túlságosan előkelő és gazdag volt ahhoz, hogy olyasvalakihez adják, akihez nem akar menni. Apám imádta, és többször a lelkemre kötötte, nagyon egyszerű, nagyon velős szavakkal, hogy jól vigyázzak a húgomra az erdei kóborlásokon. Vigyáztam is. Meg is gyilkoltam volna, aki egy ujjal illetni merészei Bartolát!

Ó, nem, ez már túl sok! Nem tudtam, hogy ilyen nehéz lesz! Bartola! Még hogy megölöm, aki egy ujjal illetni merészei! Jönnek már a lidércnyomások, mintha szárnyas szellemek volnának ők is, és azzal fenyegetnek, hogy kioltják a mennyek pislákoló, parányi fényét!

Hadd fűzzem tovább a gondolataimat.

Anyámat sose értettem meg igazán, valószínűleg félreismerttem, mert őt csak a stílus és a jó modor érdekelte; apámat viszont az öngúnyra való túlzott hajlamával ellenállhatatlanul mulatságosnak találtam.

Tréfálkozása, adomázása tulajdonképpen cinizmusát rejtette, bár ugyanakkor jó szíve is volt; gúnyosan szemlélte a mások pöffeszkedését, de a saját kivagyiságát is. Reménytelennek tartotta az emberiséget. A háborút nevetségesnek találta, ami- ben nincsenek hősök, csak paprikajancsik, és harsány hahotára

fakadt a nagybácsik szónoklatainak vagy akár az én verseimnek a kellős közepén, ha túlságosan elnyújtottam a szavalást, és nem emlékszem, hogy egyetlen lovagian rajongó szót is intézett volna anyámhoz.

Magas, borotvált arcú, hosszú hajú ember volt, hosszú ujjai, ekkora termethez képest, szokatlanul vékonyak, elegánsak. Összes rokonának vaskosabb keze volt. Nekem olyan a kezem, mint apámé. Gyönyörű gyűrűit az anyjától örökölte.

Otthon olyan fényűzéssel öltözködött, amit Firenzében nem mert volna megtenni: gyöngyökkel szegélyezett, fejedelmi bársony köntösöket, hermelinnel bélelt, nehéz palástot, rókaprémes kesztyűt viselt. Nagy, komoly szemében, amely mélyebben ült az enyémnél, gúnyos hitetlenség villogott.

Ennek ellenére sose kegyetlenkedett senkivel.

Az volt az egyetlen modern kedvtelése, hogy iváshoz jobban kedvelte a vékony üvegserlegeket a régi arany, ezüst vagy fakupáknál. Hosszú asztalunkon mindig temérdek üvegnemű sziporkázott.

Anyám mindig mosolygott, ha olyanokat mondott neki, hogy „uram, kegyeskedjék levenni a lábát az asztról”, vagy „nagyon hálás lennék, ha nem nyúlna hozzám, amíg meg nem mosta a zsíros kezét”, vagy „valóban ilyen állapotban akar bejönni a házba?” Ám azt hiszem, hogy gyűlölet rejtőzött a kellemdús külső alatt.

Egyetlenegyszer hallottam, hogy felcsattan dühében, amikor egyértelmű szavakkal közölte, hogy a falvainkban található gyerekek felét apám nemzette, és neki is nyolc magzatát kellett eltemetnie, akik sose nőhettek akkorára, hogy meglássák a fényt, csak azért, mert apám ugyanúgy nem bír a vérével, mint az ágaskodó csődör!

Apámat annyira megrendítette ez a kitörés, amelyre a hálószoba csukott ajtaja mögött került sor, hogy sápadtan, megrendülten szédült ki az ágyasházból, és azt mondta nekem:

– Tudod-e, Vittorio, hogy anyád egyáltalán nem olyan ostoba, mint amilyennek mindig gondoltam? Nem, szó sincs róla! Egyszerűen csak unalmas.

Rendes körülmények között sose beszélt volna ilyen kíméletlenül anyámról. De most reszketett.

Ami anyámat illeti, mikor be akartam menni a szobába, egy ezüst kancsót vágott hozzám. – De anyám! – tiltakoztam. – Én vagyok az, Vittorio! – A nyakamba borult, és keservesen sírt egy negyedórát.

Közben egyetlen szót sem szóltunk. Ültünk egymás mellett a kövekkel falazott kis hálósobában, várunk legrégebbi tornyának magasán, sok-sok aranyozott tárgy – régik és újak – között, aztán anyám megtörülgette a szemét, és azt mondta:

– Mindenkire gondot visel, ugye, tudod? Gondot visel a nagynénémre és nagybátyáimra, ezt tudod. Ugyan hol lennének, ha nem volna apád? És tőlem sem tagadott meg semmit – hadarta lázasan azon a zárdában simára csiszolt hangján.

– Nézd meg ezt a házat. Tele van öregekkel, akiknek bölcsessége oly nagy épülésül szolgál a gyerekeknek, és mindez apádnak köszönhető, aki elég gazdag, hogy elmehessen akárhová, de túlságosan jó a szíve. Csak azt ne, Vittorio, csak azt ne... azt szeretném... ne a parasztlányokkal!

Olyan kétségbeesetten meg akartam vigasztalni, hogy majdnem elkotyogtam, miszerint egyetlen fattyamról van tudomásom, egy pompás kisiúrról, de még idejében észbe kaptam, hogy az lenne csak a kész katasztrófa, ezért inkább egy szót se szóltam.

Úgy emlékszem, ez volt az egyetlen társalgásom anyámmal. Illetve ez se nagyon volt társalgás, mert nem mondtam semmit.

Anyám igazat szólt. Három öreg nagynénje és két nagybátyja élt nálunk, a magas falakkal övezett birtokon, még hozzá jól is éltek, pompás ruháikhoz a városból hozattuk a legdivatósabb kelméket, megvolt mindenük, amit a hamisítatlan udvari

élet kínálhat. Én csak tanulhattam tőlük, ha rájuk figyeltem, mert rengeteget tudtak a világról.

Ugyanezt elmondhatom apám nagybátyjairól is, de ők jogosultabbnak is érezték magukat arra, hogy magukhoz ragadják a szót, feltételezem, azért, mert ez az ő földjük, az ő családi birtokuk volt, és ők többet hősködtek a Szentföldön, és veszekedtek is apámmal mindenben, hogy miért olyan ízű a vacsorára feltálalt húsos lepény, amilyen, és miért ilyen botrányosan modern stílusú firenzei festőket fogadott föl apám a mi kis kápolnánk díszítésére?

Ez volt apám másik modern szenvedélye, talán az egyetlen az üvegtárgyak szeretetén kívül: a festészeti stílus.

Kis kápolnánk falai évszázadokig csupaszok voltak. Ugyanabból az Észak-Toszkánában elterjedt, sárga mészkőből épült, mint várunk négy tornya és falai. Ez nem az a sötét kő, amiből olyan sok van Firenzében, mert az szürke, és örökösen szennyesnek látszik. Ez az északi kő majdnem olyan árnyalatú, mint a leghalványabb tearózsa.

Ám én még kicsi voltam, amikor apám jó festőket hozatott Firenzéből, olyanokat, akik Piero della Francescánál és másoknál tanultak, hogy fessék tele a falakat a szentek kedves legendáival, és a bibliai óriásokkal, úgy, ahogy a *Legenda Aurea* megírja őket.

Mivel apám nem volt túlzottan színes képzeletű, terveiben azt követte, amit a firenzei templomokban látott, és arra utasította a festőket, hogy Keresztelő Szent Jánosnak, a város védőszentjének, Urunk unokatestvérének történetét mesélgék el a falakon. Így történt, hogy földi életem utolsó éveire kápolnánkban hemzsegték a Szent Erzsébetek, Szent Jánosok, Szent Annák, Zakariások, és az angyalok légiói, természetesen az összes szent, ahogy akkoriban volt szokás, a legújabb firenzei divat szerint öltözve.

Koros nagybátyáim és nagynénéim e „modern” stílus ellen tiltakoztak, amely annyira nem hasonlított Giotto és Cimabue

merevebb képeire. Nem hinném, hogy a parasztok többet értettek volna belőle, de ők annyira megilletődtek egy-egy keresztelőn vagy esküvőn a kápolnától, hogy oda se figyeltek a képekre.

Én persze borzasztóan örültem, hogy képek lesznek a kápolnában, és ott téblábolhatok a festők körül, akik távoztak tőlünk, mire életemnek véget vetett az ördögi mézszárlás.

Láttam Firenzében a legnagyobb festményeket, imádtam csellengeni a székesegyházakban, bámulva a fényes fogadalmi kápolnáknak az angyalok és szentek fenséges vízióit, sőt egyszer, amikor apámmal jártam Firenzében, egy villanásnyi időre láthattam Cosimo házában még a fürgeteges természetű Filippo Lippit is, akit Cosimo a szó szoros értelmében bezáratott, hogy a művész befejezze a megkezdett festményt.

Nekem nagyon tetszett ez az egyszerű, de lenyűgöző ember, az, ahogy veszekedett, fondorkodott, éppen csak földhöz nem verte magát, hogy engedélyt kapjon a palota elhagyására, miközben a vékony, ünnepeles és halk szavú Cosimo csak mosolygott, amivel többé-kevésbé magához térítette a festőt a hisztériából, aztán biztatta, hogy folytassa csak a munkát, majd meglátja, milyen boldog lesz, amint elvégezte!

Filippo Lippi szerzetes volt, de mindenki tudta róla, hogy szoknyabolond. Úgy is fogalmazhatnék, hogy ő volt mindenki kedvenc gazembere. A nők miatt akart szabadulni a palotából; később, házigazdánk asztalánál, vacsora közben szóba is került, hogy talán néhány nőt is össze kéne zárni a festővel, az biztosan örömet szerezne Filippónak. Nem hinném, hogy Cosimo ilyesmire vetemedett volna, mert ha megteszi, az ellenségei telekürtölik vele Firenzét.

Itt közbeszúrnék valamit, mert ez fontos. Sose felejtettem el azt a röpket találkozást a lángezü Filippóval, mert az a festő máig nagyon sokat jelent nekem.

– Mi tetszett annyira benne? – kérdezte apám.